

PRIFYSGOL ABERYSTWYTH

POLISI GWRTH-LWGRWOBRWYO

1. DATGANIAD POLISI

Mae Prifysgol Aberystwyth ("y Brifysgol") wedi ymrwymo i gyflawni ei swyddogaethau academiaidd a busnes mewn ffordd onest a moesegol, a arsylwi ar ddarpariaethau Deddf Llwrwobrwyo 2010 y Deyrnas Unedig ("Y Ddeddf Llwrwobrwyo"), o ran ei ymddygiad ar lefel gartref a thramor.

Ar 1 Gorffennaf 2011, daeth y Ddeddf Llwrwobrwyo i rym ac mae yn berthnasol i bob busnes y Brifysgol. Mae Deddf Llwrwobrwyo yn creu nifer o droseddau llwrwobrwyo a llygredigaeth newydd ac yn cynnal busnesau a sefydliadau yn atebol am fethu ag atal llwrwobrwyo a wneir ar eu rhan, heb ystyried a yw'r llwrwobrwyo yn digwydd yn y DU neu dramor. Mae'r sancsiynau ar gyfer y troseddau hyn yn cynnwys hyd at 10 mlynedd o garchar ar gyfer yr unigolion cyfrifol. Yn ogystal, os yw'r Brifysgol yn dod o hyd i fod wedi cynllunio neu cydsynio i weithredoedd o lygredd a wneir yn ei enw, bydd y cosbau yn cynnwys atebolrwydd personol ar gyfer uwch reolwyr, a dirwy ddiderfyn, a niweidio enw da sylweddol i'r Brifysgol.

Mae'r polisi hwn yn amlinellu sut y mae'r Brifysgol yn gweithredu a gorfodi systemau effeithiol i atal llwrwobrwyo. Pwrpas y polisi hwn yw

- Nodi cyfrifoldebau'r Brifysgol, ac o'r rhai sy'n gweithio i ni, wrth arsylwi a chynnal ein safbwynt ar llwrwobrwyo a llygredd.
- Darparu gwybodaeth ac arweiniad i'r rhai sy'n gweithio i ni ar sut i adnabod a delio â materion llwrwobrwyo a llygredd.

Mae'r datganiad polisi yn cael ei fabwysiadu a'i gymeradwyo gan Bwyllgor Gwaith y Brifysgol. Mae'r Cyfarwyddwr Cyllid yn swyddog cydymffurfio Deddf Llwrwobrwyo y Brifysgol.

2. I PWY MAE'R POLISI YN BERTHNASOL?

Mae'r polisi hwn yn berthnasol i bob unigolyn sy'n gweithio ar bob lefel a graddau, gan gynnwys uwch reolwyr, swyddogion, gweithwyr (boed yn barhaol, sefydlog tymor neu dros dro), ymgynghorwyr, staff ar secondiad, staff asiantaeth, gwirfoddolwyr, interns, asiantau, noddwyr, neu unrhyw un arall person sy'n gysylltiedig â'r Brifysgol lle bynnag y maent wedi'u lleoli.

Ymrwymiad ar lefel uchaf yn cael eu disgwyl yn nodwedd hanfodol o gydymffurfiaeth o Ddeddf Llwrwobrwyo a chydweithwyr a chymdeithion â chyfrifoldeb rheoli rannu'r ymrwymiad y Weithrediaeth i arsylwi a gweithredu ysbryd a thelerau'r polisi hwn.

3. BETH YW LLWGRWOBRWYO?

Mae llwrwobrwyo yn anogaeth neu wobwr a gynigir, a addawyd neu a ddarparwyd er mwyn ennill unrhyw fantais fasnachol, cytundebol, rheoleiddiol neu bersonol.

Gweithredoedd o llwgrwobrwyo neu lygredd yn cael eu cynllunio i ddylanwadu ar yr unigolyn wrth gyflawni eu dyletswydd ac yn cymell i weithredu anonest.

Mae'n drosedd o dan y Ddeddf Llwgrwobrwyo i

- Cynnig llwgrwobrwyo.
- Derbyn llwgrwobr.
- Llwgrwobrwyo yn Swyddogol Tramor.
- Caniatâd neu gynllunio i'r comisiwn o drosedd llwgrwobrwyo gan unrhyw un sy'n gysylltiedig â'r Brifysgol mewn perthynas â busnes a wnaed ar ran y Brifysgol – h.y, methiant i atal llwgrwobrwyo rhag cymryd lle.

Enghreifftiau:

Cynnig llwgrwobr

- Rydych yn cynnig tocynnau i chwaraeon mawr neu ddigwyddiad diwylliannol i ddarpar bartner busnes neu gleient, ar yr amod eu bod yn cytuno i wneud busnes â chi / i'r Brifysgol o ganlyniad.

Byddai hyn yn drosedd gan eich bod yn gwneud y cynnig i ennill mantais masnachol a chytundebol. Gall y Brifysgol i'w weld hefyd wedi cyflawni trosedd oherwydd bod y cynnig wedi ei wneud i gael busnes ar gyfer y Brifysgol.

Derbyn llwgrwobr

- Mae cyflenwr yn rhoi swydd i aelod o'ch teulu, ond yn ei gwneud yn glir eu bod yn disgwyl i chi ddefnyddio eich sefyllfa i ddylanwadu ar y siawns o gael busnes y Brifysgol neu fantais arall iddynt yn gyfnewid.

Mae'n drosedd am gyflenwr i wneud cynnig o'r fath. Byddai'n drosedd i chi dderbyn y cynnig fel y byddech yn gwneud hynny er mwyn ennill mantais bersonol. Mae cyflenwyr sy'n cael eu canfod i fod wedi cyflawni trosedd llwgrwobrwyo yn cael eu gwahardd yn awtomatig rhag unrhyw broses dendro awdurdodau cyhoeddus yn y dyfodol.

- Mae cyn-fyfirwraig gyfoethog yn trefnu i'w cwmni i wneud cyfraniad sylweddol i'r Brifysgol ar yr amod bod ei phlentyn yn cael cynnig lle ar gwrs penodol.

Llwgrwobrwyo swyddog tramor

- Rydych yn talu neu wneud trefniadau i dalu taliad ychwanegol i un o swyddogion tramor i gyflymu'r broses weinyddol (megis clirio nwyddau trwy tollau). Er enghraifft, cydweithiwr academiaidd ar daith maes yn talu swm i swyddogion y Tollau i osgoi oedi gormodol yn y mewnforio o offer.

- Mae asiantaeth sy'n gyfrifol am recriwtio myfyrwyr yn talu swm bach i swyddog adran addysg i gael ei ganiatáu mynediad i fyfyrwyr mewn ysgol uchel eu parch.

Mae'r trosedd o bribing swyddog cyhoeddus tramor wedi cael ei gyflawni cyn gynted ag y bydd y cynnig yn cael ei wneud. Mae hyn oherwydd ei fod yn cael ei wneud i ennill mantais fusnes i chi neu ar ran y Brifysgol.

Methiant i atal llwgrwobrwyo

- Gwybod bod gweithgarwch yn digwydd ar neu sy'n cynnwys rhywun sy'n gweithredu ar ran y Brifysgol sydd yn groes uniongyrchol o Bolisi Gwrth-Lwgrwobrwyo y Brifysgol ond eich bod yn methu â gwneud i'r unigolyn neu'r corff perthnasol yn y Brifysgol yn ymwybodol o'ch amheuan.

Senarios Risg Posibl

Mae'r materion a nodir isod yn dangos nifer o senarios sy'n dangos mwy o risg o gyflawni trosedd o dan y Ddeddf Llwgrwobrwyo:

- Rydych yn dod yn ymwybodol bod trydydd parti yn cymryd rhan mewn, neu sydd wedi ei gyhuddo o gymryd rhan mewn, arferion busnes amhriodol.
- Byddwch yn dysgu bod gan drydydd parti enw da am dalu llwgrwobrwyon, neu ei gwneud yn ofynnol bod llwgrwobrwyon yn cael eu talu iddynt, neu fod ganddo enw da am gael "perthynas arbennig" gyda swyddogion y llywodraeth tramor.
- Mae trydydd parti yn mynnu ar dderbyn taliad comisiwn neu ffi cyn ymrwymo i ymrwymo i gontract, neu sy'n cyflawni swyddogaeth neu broses y llywodraeth.
- Mae trydydd parti yn gofyn am daliad mewn arian parod a / neu yn gwrthod arwyddo comisiwn neu ffi gytundeb ffurfiol, neu ddarparu anfoneb neu dderbynneb am daliad a wneir.
- Mae trydydd parti yn gofyn bod y taliad yn cael ei wneud i wlad neu leoliad daearyddol gwahanol o ble y trydydd parti yn byw neu'n cynnal busnes.
- Mae trydydd parti yn gofyn am ffi neu gomisiwn ychwanegol annisgwyl i "hwyluso" gwasanaeth.
- Mae trydydd parti yn gofyn am adloniant moethus neu roddion cyn cychwyn neu barhau trafodaethau neu ddarparu gwasanaethau cytundebol.
- A ceisiadau trydydd parti y gwneir taliad i "edrych dros" troseddau cyfreithiol posibl.
- Mae ceisiadau trydydd parti eich bod yn darparu cyflogaeth, lle ar gwrs, neu ryw fantais arall i ffrind neu berthynas.
- Byddwch yn derbyn anfoneb gan drydydd parti sy'n ymddangos i fod yn ddi-safonol neu addasu.
- Mae trydydd parti yn mynnu ar y defnydd o lythyrau ochr neu'n gwrthod rhoi telerau y cytunwyd arnynt yn ysgrifenedig.
- Byddwch yn sylwi bod y Brifysgol wedi cael ei anfonebu am gomisiwn neu ffi daliad sy'n ymddangos fawr o ystyried y gwasanaeth a nodwyd i wedi cael eu darparu.

- A ceisiadau trydydd parti neu ei gwneud yn ofynnol y defnydd o asiant, cyfryngol, ymgynghorydd, dosbarthwr neu gyflenwr nad yw'n cael ei ddefnyddio fel arfer gan neu yn hysbys i'r Brifysgol.
- Rydych yn cael cynnig rhodd anarferol o hael neu letygarwch moethus gan drydydd parti.

4. RHODDION A LLETYGARWCH

Nid yw'r polisi hwn yn gwahardd lletygarwch arferol a phriodol (roddir ac a dderbynnir) i neu gan drydydd parti. Fodd bynnag, bydd rhoddion, lletygarwch a rhoddion gwleidyddol neu elusenol fod yn llwgrwobrwyon os rhoddir neu eu derbyn gyda'r bwriad o ddylanwadu ar benderfyniadau busnes.

Arweiniad ar arfer derbyn y Brifysgol mewn perthynas â rhoddion a lletygarwch wedi ei nodi yn

- Gweithdrefnau Ariannol Adran 10 - Rhoddion a Pholisi Lletygarwch
- Rheoliadau Ariannol Adran 12 - Cronfeydd a ddelir ar Ymddiriedolaeth - anrhegion, roddion a rhoddion

Yn ogystal, wrth roi neu dderbyn rhoddion a lletygarwch, dylech ystyried a yw'r gofynion canlynol yn cael eu bodloni:

- Nid yw'n cael ei wneud gyda'r bwriad o ddylanwadu trydydd parti i gael neu gadw busnes neu mantais fusnes, neu i wobrwyo darparu neu gadw busnes neu mantais fusnes, neu yn gyfnewid amlwg neu ymhlyg am ffafrau neu fudd-daliadau.
- Mae'n cydymffurfio ag unrhyw gyfraith leol.
- Nid yw'n cynnwys arian parod neu gyfwerth ag arian parod (fel tystysgrifau rhodd neu dalebau).
- Gan ystyried y rheswm am y rhodd, mae'n o fath a gwerth priodol a rhoddir ar adeg briodol.
- Mae'n cael ei roi yn agored, nid yn gyfrinachol.
- Nid yw'n cael ei gynnig i, neu eu derbyn oddi wrth, swyddogion y llywodraeth neu gynrychiolwyr, neu wleidyddion neu bleidiau gwleidyddol, heb gymeradwyaeth ymlaen llaw gan y Cyfarwyddwr Cyllid.

5. BETH NAD YN DDERBYNIOL?

Nid yw'n dderbyniol i chi (neu rywun ar eich rhan) i

- Rhoi, addo i roi, neu gynnig, taliad, rhodd neu letygarwch gyda'r disgwyliad neu yn gobeithio y bydd mantais fusnes yn cael ei dderbyn, neu i wobrwyo mantais fusnes a roddwyd eisoes.
- Rhoi, addo i roi, neu gynnig, taliad, rhodd neu letygarwch i lywodraeth swyddogol, asiant neu gynrychiolydd i "hwyluso" neu hwyluso trefn arferol.
- Derbyn taliad gan drydydd parti eich bod yn gwybod neu'n amau ei gynnig gan ddisgwyl y bydd yn cael mantais busnes ar eu cyfer.

- Derbyn rhodd neu letygarwch gan drydydd parti os ydych yn gwybod neu'n amau ei fod yn cael ei gynnig neu ei ddarparu gyda'r disgwyliad y bydd mantais fusnes yn cael ei ddarparu gennym ni yn gyfnewid.
- Bygwth neu dial yn erbyn cydweithiwr neu drydydd parti sydd wedi gwrthod gyflawni trosedd llwgrwobrwyo neu sydd wedi codi pryderon dan y polisi hwn.
- Ymgysylltu ag unrhyw weithgaredd a allai arwain at dorri polisi hwn.

6. TALIADAU HWYLUSO

Mewn rhai gwledydd mae'n arfer arferol i wneud taliadau neu roddion i swyddogion y llywodraeth er mwyn cyflymu neu hwyluso weithred neu broses arferol. Fodd bynnag, nid yw hyn yn cael ei ganiatáu o dan Ddeddf Llwgrwobrwyo ac nid yw'n y Brifysgol, felly, yn cefnogi neu'n cymeradwyo'r wneud neu dderbyn taliadau hwyluso gan staff ac unrhyw un sy'n cyflawni busnes ar ei ran.

Os gofynnir i chi wneud taliad ar ran y Brifysgol, dylech bob amser fod yn ymwybodol o'r hyn y mae'r taliad ar gyfer ac yn p'un a yw swm y gofynnir amdani yn gymesur â'r nwyddau neu'r gwasanaethau a ddarperir. Dylech bob amser ofyn am dderbynneb sy'n rhoi manylion y rheswm am y taliad.

Os bydd taliad yn cael ei hwyluso extorted, neu os ydych yn cael eu gorfodi i dalu o dan orfodaeth, rhaid i chi gofnodi'r taliad a rhoi gwybod iddo yn ddi-oed o dan y weithdrefn a nodir ym mharagraff 10.

7. RHODDION

Nid yw'r Brifysgol yn gwneud cyfraniadau i bleidiau gwleidyddol. Mae'r Brifysgol yn cefnogi rhoi a mentrau elusennol gan gydweithwyr. Fodd bynnag, nid os ond modd gwneid rhoddion elusennol ar lefel sefydliadol mewn amgylchiadau a ragnodir yn gyfyngedig. Dylai unrhyw geisiadau o'r fath yn gyntaf gael eu cyfeirio at y Cyfarwyddwr Cyllid.

8. CYFRIFOLDEBAU

Cyfrifoldeb y Brifysgol i:

- Sicrhau bod yr holl staff yn cael digon o wybodaeth a chyfle i'w galluogi i fod yn cydymffurfio'n llawn â gofynion y rheoliadau. Bydd hyn yn cael ei wneud trwy: -
  - Y gynhyrchu a diweddarau rheolaidd y polisi hwn
  - Darparu hyfforddiant ar-lein gorfodol.

Eich cyfrifoldeb chi yw:

- Darllen, deall a chydymffurfio â'r polisi hwn.
- Osgoi unrhyw weithgaredd a allai arwain at, neu awgrymu, yn groes i'r polisi hwn. Mae canfod ac adrodd o lwgrwobrwyo a mathau eraill o lygredd atal yn gyfrifoldeb pawb sy'n gweithio o blaid neu yn gysylltiedig â'r Brifysgol.
- Asesu pa mor agored eich gweithgareddau, yn enwedig dramor, ar sail barhaus. Asesiad risg effeithiol er mwyn gwerthuso a lliniaru risg yn elfen hanfodol o'r polisi hwn.

- Rhowch wybod i'ch rheolwr a / neu swyddog cydymffurfio Deddf Llwgrwobrwyo y Brifysgol cyn gynted â phosibl os ydych yn credu neu'n amau bod gwrthdaro â'r polisi hwn wedi digwydd, neu a allai ddigwydd yn y dyfodol.

Unrhyw weithiwr sy'n torri'r polisi hwn yn wynebu camau disgyblu, a allai arwain at ddiswyddo am gamymddwyn difrifol.

9. CADW COFNOD

Mae gan y Brifysgol ddyletswydd i fonitro y ffaith bod y telerau Deddf Llwgrwobrwyo yn cael eu harsylwi gan gyflogeion, gweithwyr a'r rhai hynny sy'n gysylltiedig â'r Brifysgol. Mae'n ofynnol i'r Brifysgol gadw cofnodion ariannol ac i gael rheolaethau mewnol priodol yn eu lle a fydd yn rhoi tystiolaeth o'r rheswm busnes ar gyfer gwneud taliadau i drydydd parti.

Mae'n rhaid i chi ddatgan a chadw cofnod ysgrifenedig o'r holl lletygarwch neu roddion a dderbynnir neu a gynigir yn unol â

- Gweithdrefnau Ariannol Adran 10 - Rhoddion a Pholisi Lletygarwch
- Rheoliadau Ariannol Adran 12 - Cronfeydd a ddelir ar Ymddiriedolaeth - anrhegion, roddion a rhoddion

Mae'n rhaid i chi sicrhau bod yr holl dreuliau hawliadau sy'n ymwneud â lletygarwch, rhoddion neu dreuliau a dalwyd i drydydd parti yn cael eu cyflwyno yn unol â'r Polisi a chofnodi'r benodol y rheswm dros y gwariant.

10. SUT I NODI EICH PRYDER

Fe'ch anogir i godi pryderon am unrhyw fater neu amheuaeth o gamymddwyn ar y cyfle cyntaf posibl. Os ydych yn ansicr a yw gweithred benodol yn golygu llwgrwobrwyo neu lygredd, neu os oes gennych unrhyw ymholiadau eraill, dylai'r rhain gael eu codi gyda'ch rheolwr llinell yn y lle cyntaf. Os ydych chi neu eich rheolwr llinell yn gofyn am arweiniad pellach, dylech gysylltu â swyddog cydymffurfio Deddf Llwgrwobrwyo y Brifysgol. Gall camymddwyn yn cael ei adrodd trwy ddilyn y weithdrefn a amlinellir yn Chwiban y Brifysgol Bolisi Chwythu'r.

11. BETH I'W WNEUD OS YDYCH YN DIODDEFWYR O LWGRWOBWRWYO NEU LLYGREDD

Mae'n bwysig eich bod yn dweud wrth eich rheolwr llinell cyn gynted â phosibl os ydych yn cael cynnig llwgrwobr gan drydydd parti, gofynnir i wneud un, neu yn amau y gallai hyn ddigwydd yn y dyfodol, neu yn credu eich bod yn dioddef o ffurf arall ar weithgaredd anghyfreithlon. Dylai unrhyw achosion o lwgrwobrwyo neu ymgais i lwgrwobrwyo yn cael ei adrodd yn brydlon hefyd i swyddog cydymffurfio Deddf Llwgrwobrwyo y Brifysgol. Os bydd y lwgrwobrwyo yn ymwneud â'ch rheolwr llinell, efallai y bydd eich pryder yn cael ei adrodd yn uniongyrchol i'r Dirprwy Is-Ganghellor Gwasanaethau Myfyrwyr a Staff.

12. DIOGELU

Mae staff y Brifysgol sy'n gwrthod derbyn neu gynnig llwgrwobr, neu'r rhai sy'n codi pryderon neu roi gwybod gamwedd arall, yn poeni weithiau am ôl-ffeithiau posibl. Bydd y Brifysgol yn cefnogi unrhyw un sy'n codi pryderon gwirioneddol ddiwyll dan y polisi hwn.

Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i sicrhau nad oes neb yn dioddef unrhyw driniaeth niweidiol o ganlyniad i wrthod cymryd rhan mewn llwgrwobrwyo neu lygredd, neu oherwydd adrodd yn ddiwyll eu amheuaeth bod llwgrwobrwyo gwirioneddol neu bosibl neu dramgwydd lygredd arall wedi digwydd, neu gall yn digwydd yn y dyfodol. Triniaeth niweidiol yn cynnwys diswyddo, camau disgyblu, bygythiadau neu driniaeth anffafriol eraill sy'n gysylltiedig â chodi pryder. Os ydych yn credu eich bod wedi dioddef unrhyw driniaeth o'r fath, dylech roi gwybod i'ch rheolwr llinell. Gellir cysylltu â Adran Adnoddau Dynol y Brifysgol am gyngor a chefnogaeth. Os nad yw'r mater yn cael ei gywiro, ac ydych yn gyflogai, dylech godi'r mater yn ffurfiol gan ddefnyddio Gweithdrefnau Achwyn y Brifysgol.